

עפ"ת 31014/10/22 - אייל חמזה נגד מדינת ישראל, פרקליטות מחוז חיפה

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים פליליים

21 ינואר 2023

עפ"ת 31014-10-22 חמזה נ' מדינת ישראל
תיק חיצוני: 431164/2019

כבוד השופט אינאס סלאמה
אייל חמזה
ע"י ב"כ עוה"ד בסאם קנדלפת

לפני:
המערער:

מדינת ישראל
ע"י פרקליטות מחוז חיפה

נגד
המשיבה:

פסק דין

1. לפניי ערעור על גזר דינו של בית משפט השלום לתעבורה בעכו, בתיק פ"ל 4194-05-20 מיום 8.9.2022, במסגרתו נגזרו על המערער, בין היתר, 6 חודשי מאסר בפועל לריצוי מאחורי סורג ובריח ו- 12 חודשי פסילה בפועל.

הערעור מופנה כנגד חומרת העונש והוא מתייחס לרכיבי המאסר בפועל והפסילה בפועל של רישיון הנהיגה.

ההליך בבית משפט קמא

2. כנגד המערער הוגש לבית המשפט קמא כתב אישום, המייחס לו עבירות של נהיגה ברכב ללא ביטוח תקף וכן נהיגה ללא רישיון נהיגה תקף, כאשר המערער מעולם לא הוציא רישיון נהיגה לסוג הרכב בו נהג (רכב פרטי/מסחרי מסוג קיה). על פי הנטען בכתב האישום, עסקינן בעבירות מיום 2.10.2019.

המערער הודה בעובדות כתב האישום וצירף תיק נוסף מאותו בית משפט (תת"ע 5960-08-19) שעניינו אף הוא נהיגה ללא רישיון נהיגה תקף וללא ביטוח תקף, עבירה מיום 24.7.2019 (להלן: "התיק הנוסף").

3. בהמשך לאמור, ולאחר ששמע טיעוני הצדדים לעונש, נתן בית המשפט קמא את גזר דינו מושא ערעור עמוד 1

זה, תוך שהוא מעמיד את מתחם העונש במקרה דנן על מאסר אשר נע בין מאסר מותנה לבין 12 חודשי מאסר בפועל, ועל פסילה בפועל של רישיון הנהיגה הנעה בין 4 עד 60 חודשים. זאת, לצד מאסר ופסילה מותנים, קנס והתחייבות.

לאחר שקבע את המתחם ובהתחשב במכלול הנסיבות אשר עמדו לפניו, השית בית המשפט קמא על המערער 2 חודשי מאסר בפועל והפעיל בחופף עונש מאסר מותנה אשר היה תלוי ועומד נגד המערער מבית דין צבאי לתקופה של 6 חודשים. כך, שסך הכל ירצה המערער 6 חודשי מאסר בפועל. עוד הושתו על המערער מאסר מותנה, פסילה בפועל למשך 12 חודשים, פסילה על תנאי וקנס בסך 2000 ₪.

4. במסגרת גזר הדין, התייחס בית המשפט קמא למספר טיעונים שהעלתה ההגנה לפניו, לעניין תוקפו של המאסר המותנה ותחולתו ואף לשאלה האם מדובר במאסר חב הפעלה. בית המשפט קמא סבר, כי לא ניתן להאריך את תקופת המאסר המותנה שעמד בתוקפו וכי אין מנוס מהפעלתו. עוד סבר בית המשפט קמא, בשל חזרתו של המערער לסורו לעניין ביצוע עבירות כגון דא, כי "אין מקום בשל כך לשקול ביצוען של עבודות שירות". יחד עם זאת, לאור ההודאה, הנסיבות האישיות, יציבותו התעסוקתית של המערער והבעת החרטה בפני בית המשפט, לצד הטענה לפיה המערער הוציא מאז רישיון נהיגה כדין, סבר בית המשפט קמא כי יש להסתפק בתקופת המאסר המותנה חב ההפעלה למשך 6 חודשים.

הערער וטיעוני הצדדים

5. המערער מיאן להשלים עם גזר הדין. בהודעת הערעור העלה המערער מספר טענות, כאשר הראשונה והעיקרית, כהגדרתו, נוגעת לתוקפו של המאסר המותנה שנגזר על המערער בבית הדין הצבאי ותחולתו על עניינו. נטען, כי בית הדין הצבאי קבע את עבירות התנאי בדרך של הפנייה לסעיפים 6 ו-7 לכתב האישום המתוקן ודרך אזכור התוספות הראשונה והשנייה לפקודת התעבורה, "אלא שאין זו דרך תקינה לקביעת עבירות התנאי. סעיפי כתב האישום אינם 'הוראת חוק'... התוספת אינה 'הוראת חוק' במובן של הוראה הקובעת נורמת התנהגות או איסור פלילי...".

המערער סבור, כי קביעת עבירות התנאי בדרך האמורה הינה בלתי חוקית ולוקה בחוסר בהירות וחוסר סבירות קיצוניים היורדים לשורשו של עניין והופכים את עונש המאסר המותנה לבטל. בהתאם לאמור ולכל אשר פורט בהודעת הערעור, עתר המערער להורות על ביטול עונש המאסר בפועל שהוטל עליו וכן להקל בעונש הפסילה בפועל, לרבות ניכוי תקופת הפסילה עד תום ההליכים אותה נשא המערער.

6. בדיון שהתקיים לפניי, חזר ב"כ המערער על טענותיו, תוך שעוד הליו, בין היתר, על הקביעה של בית המשפט קמא כי עונש המאסר שהוטל עליו, ירוצה דווקא מאחורי סורג ובריח. המערער טען, כי היה ותתקבל טענתו לעניין תוקפו של המאסר המותנה, הרי שהתקופה שתוטל עליו בגין התיק קמא צריכה להיות נמוכה מ-6 חודשים ותבוצע בעבודות שירות.

בהמשך הדיון, חזר בו המערער מהטענות לעניין תוקף המאסר על תנאי, ומיקד את טיעונו "רק בהקלה בעונש בשל נסיבות אישיות, גם אם לא עלו במפורש בערעור...". משכך, אפשרתי דחייה של הדיון על מנת שתוגש על ידי המערער השלמת טיעונים לעניין טענתו החלופית באשר להקלה בעונש, לרבות לעניין ביצוע המאסר בעבודות שירות.

7. בטיעוני המשלימים בעניין זה, הפנה המערער לתכלית החקיקתית של ריצוי עונש מאסר בעבודות שירות, תוך הפנייה לדברי ההסבר של התיקון לחוק העונשין שעיגן אפשרות זו בדיון. עוד הפנה המערער לדברי ההסבר להצעת חוק העונשין אשר הרחיבה את השימוש במאסר על דרך עבודות שירות עד לתקופה של 9 חודשים, וכן לדו"ח הוועדה הציבורית לבחינת מדיניות הענישה - דו"ח וועדת דורנר, לעניין מגרעות הכליאה.

המערער סבור, כי מסקנתו של בית המשפט קמא, לפיה, אין מקום לשקול ביצוע מאסר בעבודות שירות, מחמירה עם המערער יתר על המידה ואף מנוגדת לרוח החוק והפסיקה. לדיו, המערער שמר על עבר נקי משך 3 שנים, כאשר העבירה האחרונה אשר בוצעה על ידו הייתה בחודש אוקטובר 2019. אין נשקפת היום כל סכנה לציבור מהמערער ומבחן הזמן והמציאות מוכיחים זאת. אי לכך, "המשקל שראוי לתת לשיקולי ההרתעה והמניעה בגזר הדין הוא נמוך יחסית ואין אפוא כל הכרח בכליאתו הפיזית של המערער לעומת ענישה בקהילה". בכגון דא, הפנה המערער לע"פ 1242/90 **דנוך נ' מדינת ישראל** (12.6.91) (להלן: **עניין דנוך**).

8. ב"כ המשיבה ביקשה לדחות את הערעור. שכן לדיתה, "בית המשפט קמא נתן את הדעת לגבי ריצוי העונש", והנימוק שניתן הוא נימוק מספיק. היא אף טוענת, כי בית המשפט קמא הקל עם המערער "ואין סיבה לחפוף או להמיר זאת בדרך של עבודות שירות". אין זה נכון כי השתתף מאסר בפועל מנוגדת לרוח החוק, שכן התיקון של חוק העונשין "לא מוביל למסקנה חד משמעית ואוטומטית שכל עונש עד 9 חוד' ירוצה בעבודות שירות, אלא - יכול וירוצה בעבודות שירות".

לעניין ניכוי הפסילה עד תום ההליכים, הפנתה ב"כ המשיבה לטיעוניהם בדיון הראשון, לפיהם, ככל שהנושא של פסילה עד תום ההליכים עלה ונדחה על ידי בית המשפט קמא, הרי שהם מתנגדים לניכוי. ככל שלא עלה - הם מסכימים לניכוי. היא ציינה, "אני לא רואה שזה כתוב". משמע, שהנושא לא עלה בבית המשפט קמא, ומשכך אין מניעה כי תקופה זו תנוכה מגזר הדין.

9. בהמשך לדיון ועל מנת שתונח לפני מלוא התמונה, הוריתי על הגשת חוות דעת הממונה על עבודות שירות לעניין התאמתו של המערער לביצוע המאסר בדרך של עבודות שירות. חוות דעת זו אכן הונחה בפניי, ולפיה נמצא המערער מתאים לעבודות שירות תוך שהביע הסכמתו והוסברו לו תנאי הריצוי. הומלץ גם על מקום אפשרי לביצוע עבודות שירות החל מיום 13.2.2023.

דין והכרעה

10. לאחר שנתתי דעתי להודעת הערעור על נספחיה, להשלמת הטיעון בכתב ולטיעוני הצדדים בדיונים לפניי, מצאתי כי יש לקבל חלקית את הערעור. זאת, בכל הנוגע לאופן ריצוי המאסר בפועל וכן לעניין ניכוי תקופת הפסילה עד תום ההליכים מהפסילה בפועל שהוטלה על המערער. אשר למשך תקופת המאסר בפועל וכן הפסילה בפועל (12 חודשים), אין מקום להתערבות ויש לדחות את הערעור.

11. אשר לעניין אופן ריצוי המאסר, אכן אין חובה כי כל אימת שבית המשפט גוזר על נאשם עונש מאסר בפועל הנמוך מ- 9 חודשים, כי זה ירוצה אוטומטית בעבודות שירות. ההלכה בעניין זה ברורה, ואין טעם להכביר במילים באשר לעובדה כי מדובר בעניין הנתון לשיקול דעתו של בית המשפט, ותלוי בנסיבות המקרה הספציפי אשר עומד לדיון.

12. נשאלת השאלה אפוא, האם בנסיבות של התיק כאן החמיר בית המשפט קמא עם המערער עת לא הורה על ריצוי המאסר בעבודות שירות? לדידי, לאחר שנתתי דעתי למכלול הנסיבות בתיק, במיוחד לנסיבות האישיות וחזרתו של המערער למסלול חיים נורמטיבי, תוך שהוא נמצא בתנאי תעסוקה סדורים ויציבים, נקי מסמים, נטול עבר משך מספר שנים וכאשר ריפא את הפגם על ידי הוצאת רישיון נהיגה כדת וכדין, היה מקום להקל במעט עם המערער על ידי הפנייתו לריצוי המאסר בפועל שהושת עליו בדרך של עבודות שירות.

13. בכגון דא, לא מצאתי כי יש בנימוק שצוין ידי בית המשפט קמא, לעניין ביצוע שתי עבירות של נהיגה כבלתי מורשה בתוך תקופה קצרה, כדי להשמיט את הקרקע מתחת לאפשרות של ריצוי המאסר בעבודות שירות. אפשרות מעין זו תשאיר את המערער במסלול הנורמטיבי שבחר ויש להעדיפה על פני החזרתו לסביבה עבריינית שעלולה לדרדר אותו לאחור על כל המשתמע מכך.

14. ויודגש, שאין להקל ראש בעבירות אותן ביצע המערער, בתוך פרק זמן קצר יחסית.

משכך, אין מנוס מענישה מחמירה, מרתיעה וגם כזו אשר צופה פני עתיד. גזר דינו של בית המשפט קמא משקף בהחלט את החומרה דרכה יש להשקיף על מעשיו של המערער, ובצדק נגזרו עליו מאסר בפועל, מאסר מותנה ופסילה ארוכה.

15. אולם, מאסר בפועל יכול ויומר בעבודות שירות. אמנם, כאמור, אין המדובר בזכות קנויה למערער כי כך יהיה, אך נסיבות ענייננו מצדיקות המרת המאסר לריצוי בעבודות שירות.

זאת ועוד, וכפי שנאמר בעניין דנוך, ריצוי עונש בעבודות שירות אינו עניין של מה בכך. הוא מקל אמנם עם הנאשם אך עדיין מתייגו כמי שנידון למאסר, וכאשר כל שיקולי הענישה המצויים בעונש המאסר חלים גם כאן, בעיקר שיקול ההרתעה.

16. במצב דברים זה, ובמיוחד בשים לב, כאמור, לחזרתו של המערער למוטב כפי שתואר לעיל, מצאתי כי יש מקום לקבל את הערעור בנקודה זו ולקבוע כי ריצוי המאסר בפועל למשך התקופה שקבע בית המשפט קמא, יהיה בעבודות שירות. זאת, במועדים ובדרך שתפורט בהמשך.

17. אשר לניכוי הפסילה עד תום ההליכים, כאמור נוכח הסכמת הצדדים ומאחר וגזר דינו של בית המשפט קמא שותק בעניין זה, יש מקום להורות על ניכוי התקופה מגזר דינו של בית המשפט קמא.

18. מאחר והמערער לא חלק על יתר מרכיבי גזר הדין של בית המשפט קמא, הרי שמרכיבים אלה עומדים בעינם.

סוף דבר

19. השורה התחתונה מכל האמור היא, שהערעור מתקבל חלקית לעניין ריצוי המאסר בעבודות שירות.

לצורך ריצוי עבודות השירות, המערער יתייצב לצורך קליטה והצבה ביום 13.2.2023 בשעה 08:00 במשרדי הממונה על עבודות שירות, יחידת ברקאי - עבודות שירות - שלוחת צפון - סמוך לבית סוהר מגידו.

העבודות יבוצעו במקום העבודה עליו החליט הממונה: מועצה מקומית סאג'ור, ברח' אלס'חירה 1, סאג'ור. המפקח האחראי הוא מר האדי ח'טיב, טלפון: 050-6075409 (יתכנו שינויים במקום העבודה).

הבהרתי למערער כי מדובר בתנאי העסקה קפדניים, המצריכים התייצבות רציפה וכי כל חריגה מהכללים כפי שייקבעו על ידי הממונה או המפקח על עבודות השירות, יש בה כדי להביא להפסקת עבודות השירות ונשיאה ביתרת העונש במאסר בפועל.

כמו כן, מתקופת הפסילה בפועל אשר הוטלה על המערער, תנוכה תקופת הפסילה עד תום ההליכים, ככל שזו אכן רוצתה וככל שהמערער מילא אחר הנחיות בית המשפט בעניין זה בנוגע להפקדת רישיון נהיגה או תחליפי הפקדה, אם ניתנו הנחיות כאלה.

מזכירות בית המשפט תשלח עותק פסק הדין לממונה על עבודות שירות.

ניתן היום, כ"ד טבת תשפ"ג, 17 ינואר 2023, במעמד הצדדים.